

Tórshavn: 6. desember 2016

J. nr.: 16/00275

(at tilskila í svari)

Viðgjørt: BL/ge

Eik Banki P/F
Yviri við Strond 2
110 Tórshavn

Viðvíkjandi kæru til Fjølmiðlanevndina.

Fjølmiðlanevndin hevur havt fund 28. november 2016, har kærumálið um sendingina “Skattamálið” frá 24. mai 2016 varð viðgjørt.

Fjølmiðlanevndin hevur einstakar viðmerkingar til málið, men metir tó ikki, at talan er um viðurskifti, sum geva grundarlag fyri at geva Kringvarpinum áttalu í málinum.

Avgerðin verður hjáløgd send tygum.

Vinarliga

Betsy Ludvig, lögfrøðingur

Avgerð
tikin av Fjølmiðlanevndini 28. november 2016
Kærari: Eik Banki P/F
Máls tal: 16/00275

Eik kærir um sendingina "Skattamálið", sum varð send í KvF 24. mai 2016. Kært verður eisini um tíðindainnsløg í Kringvarpinum við tilknýti til sendingina.

Kærarin

Víst verður til kærana til KvF frá 20. juni 2016. Her er ført fram, at sjónvarpssendingin "Skattamálið", sum í høvuðsheitum varð grundað á ónevndar keldur og bert ein brøkpart av tilfarinum í einum umfatandi máli um skattafrádrátt, var skaðandi og niðrandi fyri Eik Banka og leiðslu bankans.

Málið snýr seg um eina fakliga ósemju um ein skattafrádrátt, men KvF hevur kortini fingið eitt heilt annað mál burturúr. Við stóði í ónevndum keldum og eftir øllum at døma einum avmarkaðum innliti í málgongdina, skjølini í málinum og sakkunnleikan, sum krevst í skattamálum, hevur KvF í almenna rúminum flutt málið frá at vera eitt mál um skattafrádrátt til at vera eitt mál um møguligt skattasvik og villleiðing av TAKS.

Í sendingini verður málið viðgjørt uttan haldgóðar keldur og uttan nøktandi kelduvandni, og soleiðis hevur málið eisini verið viðgjørt í fleiri umførum í tíðindaflutninginum hjá KvF m.a. í samstarvi við Miðlahúsið. Í hesum sambandi verður víst á, at ein journalistur í Miðlahúsinum er einasta talandi kelda, sum er tikin upp til sendingina, og hennara leiklutur tykist vera at sáa so nógvan iva sum gjørligt um leiklutin hjá Eik í skattamálinum.

Tað er undranarvert, at eingin serfrøðingur luttekur í sendingini í einum so tungum máli. Tað eyðkennir viðgerðina av málinum, at tað bert eru tveir journalistar – journalisturin, sum ger sendingina, og journalisturin, sum arbeidir við málinum í Miðlahúsinum – ið gera metingar, niðurstøður og samanumtøkur, hóast teir ikki hava serkunnleika á økinum.

Sum heild verður málið viðgjørt úr sjónarhorninum hjá tí partinum, sum er ímóti skattafrádráttinum – t.e. við øðrum orðum úr sjónarhorninum hjá Jørn Astrup Hansen, sum áður hevur umboðað Finansiell Stabilitet í nevndini í Eik. Tað er eyðsæð, at Jørn Astrup Hansen fóðrar journalistin, sum hevur gjørt sendingina og flestu tíðindainnsløgini um málið, tí at tað eru júst hansara sjónarmið, sum áhaldandi ganga aftur. Kelduvandnið móttvegis hesi høvuðskelduni hjá KvF er út av lagi, tí høvuðskeldan verður ikki roynd í interviewstøðum við ágangandi og atfinningarsomum spurningum. Journalisturin tykist trúgva fult og heilt útlekkingini hjá Astrup av málinum. Tulkingar og niðurstøður hjá journalistinum taka sostatt stóði í bert einari síðu av sakini.

Samstundis hevur tað stóran týðning fyri journalistin at sleppa framat leiðsluni í Eik við ágangandi og atfinningarsomum spurningum. Í veruleikanum er talan um eitt trúnaðarmál, tí tað snýr seg um skattaviðurskipti hjá einum lögfrøðiligum persóni, Eik Banka, sum bankin ikki hevur skyldu at viðgera í fjølmiðlunum. Tá málið so kortini er komið út í almenna rúmið, hevur leiðslan í Eik roynt at svarað spurningum frá KvF í tíðindaflutninginum um hetta torgreidda málið. Men eftir at hava staðfest, at journalisturin viðger málið úr bert einum sjónarhorni uttan nøktandi fakligt innlit og grundarlag, samstundis sum hann helst er tongdur at høvuðskelduni, hevur leiðslan valt at svara spurningum frá journalistinum skrivliga fyri í mest møguligan mun at tryggja sær, at hetta torskilda málið ikki heldur fram sum orðavavstur. Sostatt er vantandi álit á

journalistin og hansara viðgerð av málinum orsøkin til, at umboð fyri Eik ikki vilja vera við á upptøkum í sendingini.

Eik svaraði kortini skrivliga 17 spurningum til sendingina, men bert ein evarska lítil partur var tikin við í sjónvarpssendingina. Kvf valdi ístaðin at leggja hesar spurningar og svar út á heimasíðuna í fullari longd. Spurningar í torgreiddum málum avleiða ofta longri svar enn vanligt, sum sjálvsagt eiga at vera borin fram í somu sending, har mótstríðandi sjónarmiðini verða lýst. Men í hesum føri vildi journalisturin ikki taka svarini við í sendingina, tó at tey vóru sera viðkomandi fyri tey uppáhald, sum vóru borin fram í sendingini. Tað er ikki í tráð við góðan fjølmiðlasið, at svarini til uppáhaldini og spurningar, sum verða reistir í einari sending, verða svarað á øðrum miðli á netinum, har tað er sannlíkt, at bert fáir hyggjarar fara at leita eftir svarinum. Hóast fjølmiðilin í báðum førum er Kvf, so er talan um tveir ymiskar miðlar undir sama stovni – sjónvarp og heimasíða. Um hyggjarin skal kunna gera sær eina javnvigandi mynd av málinum, so eigur hann at fáa svarini í somu sending, har mótstríðandi spurningar og uppáhald verða borin fram.

Myndaviðgerðin í sendingini er eisini manipulerandi. Myndir, sum lýsa heilt vanligar støður, har fólk hittast á fundi ella t.d. av góðum grundum bera seg undan einum journalisti ella myndafólki, verða sýndar í seingongd við tí greiða endamáli at sáa iva um persónarnar á myndunum. Soleiðis eru myndirnar við til at stuðla upp undir sjónarhornið, haðandi journalisturin velur at lýsa málið.

Bæði Eik Banki og leiðslan í Eik hava fingið eina óráttvísa viðferð í sendingini ”Skattamálið”, sum í fleiri førum ber ósannindi út í almenna rúmið, og sum í øðrum førum í sjálvum framburðinum og viðgerðini av málinum geva eina skeiklaða mynd av hesum torgreidda máli. Talan er um fleiri brot á Leiðreglurnar um góðan fjølmiðlasið, sum ítøkiliga verður víst á í gjøgnumgongdini av sendingini niðanfyri.

Síðani verður víst á orðingar í sendingini, og hvussu hesar ikki samsvara við góðan fjølmiðlasið.

At enda við verður tikið samanum. Bæði sambært fjølmiðlasiðvenju og fjølmiðlaløgfrøði er tað ein meginregla, at dokumentatióin krevst, tá tíðindafólk seta fram uppáhald, sum standa eftir sum ein sannroyndur veruleiki. Tess grovari skuldsetingarnar eru, tess størri eru krøvini til dokumentatióin. Upplýsingar, sum kunnu vera skaðandi fyri ein persón – tað veri seg fysiskan ella lögfrøðiligan persón – skulu eftirkannast serliga væl.

Kvf hevur brotið hesar meginreglur í sendignini, ”skattamálið”, soleiðis sum eisini er víst um góðan fjølmiðlaskið:

- Fjølmiðlar eiga at viðgera samfelagslig mál kritiskt
- Fjølmiðlar hava serstaka ábyrgd av, at øll viðkomandi sjónarmið verða lýst
- Tað eigur at vera upplýst, hvør heimildin er
- Tað er góður fjølmiðlasiður at vera vandin í valinum av heimildum og at eftirkanna, at upplýsingar frá heimildum eru rættar
- Tað er góður fjølmiðlasiður at stremba eftir fjølbroytni í valinum av heimildum
- Heimildarvandið herðist, um dulnevndar heimildir verða nýttar.
- Tað er góður fjølmiðlasiður at innihald og framløga eru saklig og umhugsað
- Eingin ivi skal vera um, hvat eru ítøkiligar upplýsingar og hvat eru viðmerkingar.

Kringvarp Føroya

Eik Banki kærði í juni Kringvarpið fyri sendingina ”Skattamálið”, sum var send 24. mai. Kringvarpið gav ikki Eik Viðhald í kæruni, men rættaði tveir minni faktuellar feilir, ið vóru í sendingini. Eik hevur kært til Fjølmiðlanevndina.

Kæran, sum Kringvarpið upprunaliga fekk frá Eik Banka, var sera umfatandi við heili 31 punktum um brot á leiðreglurnar um góðan fjølmiðlasið. Í kæruni til Fjølmiðlanevndina leggur Eik fyra punkt afturat, sum eru viðmerkingar til viðmerkingarnar frá KvF. Hvat av teimum 31 upprunaliga punktunum um sendingina hesi fyra eru viðmerkingar til, verður ikki útgreinað.

At størsti parturin av kæruni til Fjølmiðlanevndina sosatt snýr seg um svarskrivið heldur enn um "Skattamálið", kann gera málið óneyðuga fløkt í mun til fyrstnevndu uppgávu. Til tess at sleppa undan einum langun orðadrátti um orðingar í ymsum svarskrivum – heldur enn um sendingina, sum kært verður um – hefur Kringvarpið ongur viðmerkingar til hesi fyra punktini.

Kvf stendur við niðurstøðuna frá 31. august 2016:

Niðurstøða:

KvF hevur gjørt tveir faktuellar feilir, sum tó onga ávirkan hava á sjálvt málið. Fyrri feilurin er, at vit í sendingini "Skattamálið" referera frá einum nevndarfundi í juni 2014. Nevndarfundurin var í august 2014, men innihaldið tað sama. Seinni feilurin er, at vit í sendingini nevna, at innanhýsis grannskoðarin hevur sagt seg úr starvi. Tað kann geva hyggjarunum ta fatan, at tað bert er ein innanhýsis grannskoðari í bankanum. Soleiðis er ikki. Rættari hevði tí verið at sagt, at ein av innanhýsis grannskoðarunum segði seg úr starvið.

Tey hava rættað hesar báðar feilir í Degi og Viku 18. august 2016.

Tey meta ikki, at KvF hevur brotið leiðreglurnar um góðan fjølmiðlasið. Somuleiðis meta tey, at Eik hevur fingið móguleika at svara, hvørja ferð tey hava umrøtt málið. Eik fær tí ikki viðhald í kærú síni.

Óneyðuga umfatandi kæra

Tað tykist, sum Eik hevur gjørt sær ómak at gera kærúna so umfatanadi sum móguligt. Tí flestu av sokallaðu "skeivleikunum", sum Eik kærir um, hava sera lítlan týdning fyri kjarnuna í málinum. At viðgera hesar spurningar tykist næstan sum uttanumtos í mun til stóru ivamálini, sum verða viðgjørð í "Skattamálinum".

KvF undrast eisini yvir, at Eik heldur fast í at kæra um punkt, sum KvF longur hevur rættað, bæði í Degi og Viku og á heimasíðuni hjá KvF. Øll menniskju gera feilir. Eisini journalistar. Tað einasta rætta ein kann gera, tá ein hevur gjørt ein feil, er at rætta feilin. Tað hevur KvF sambært leiðreglunum um góðan fjølmiðlasið longu gjørt.

"Skattamálið" stóran samfelagsligan týdning

Stóri spurningurin, sum sendingin viðgerð, er um Eik hevur rætt til at fáa stóra skattafrádráttin játtaðan av TAKS á sumri 2015. Ein spurningur, sum TAKS eisini hevur sett sær sjálvum, tí avgerðin varð tikin upp til nýggja viðgerð í januar í ár.

TAKS hevur nú á øðrum sinni tikið støðu til hendan spurning. Henda avgerð var send Eik 15. september. Aftaná hetta bað Eik TAKS um fund, og fekk eftirfylgjandi longda svarfreist frá TAKS til 1. desember 2016 at svara uppá nýggju niðurstøðuna, áðrenn hon verður endaliga staðfest.

At TAKS velur at viðgera málið av eina ferð afturat sigur okkum so mikið, at málið er viðkomandi og eigur at fáa rúmd í miðlunum. Óansæð hvør niðurstøðan er, so er spurningurin um milliónafrádráttir viðkomandi fyri almenningin og eigur at tola almenna viðgerð í miðlunum.

Kæra um vantandi fakliga viðgerð

Mest ítøkiligi parturin av kæruni – sum liggur uttan fyri tey fyra punktini – er, at Eik Banki finst at, at "einastu persónarnir, sum úttala seg í sendingini "Skattamálið", er Jan Lamhauge og Barbara Holm – hvørgin teirra er serfrøðingur á økinum". Hetta fær Eik at koma til niðurstøðuna, at "eingin reel faklig viðgerð av málinum er í sendingini."

Tað tykist sum um, at Eik hevur eitt uppáhald um, at "journalistar eru bara journalistar", og teir skula ikki blanda seg í nakað so torskilt sum bankaviðurskiftir. Hetta tekur KvF sjálvsagt ikki undir við. Avgerandi fortreytin fyri, hvørt ein sending er faklig/saklig ella ikki, er ikki mongdin av talitíð hjá fakfólki.

Nevnt verður sum dømi, at í einari tí mestu virdu sjónvarpssending yvirhøvur, "Tá Føroya Banki gjørdist Føroya Banki" hjá Tróndi Djurhuus frá 1993, var ongin bandað samrøða gjørd. Sendingin bygdi á skjøl, dulnevndar keldur og greiningar hjá Tróndi Djurhuus. KvF nevnr eisini tær triggjar bankasendingarnar, sum Høgna Hoydal stóð fyri í 1998. Í øllum trimum sendingum vóru einans tvær bandaðar samrøður við Atla P. Dam og Jógvan Sundstein.

Eins ósakligt tað vildi verið at lasta teimum sendingunum fyri, at "talan bara er um Trónd Djurhuus/Høgna Hoydal", líka ósakligt er tað at siga, at "Skattamálið" er ófakligt, tí talan er um Jan Lamhauge og Barbaru Holm.

Harumframt er tað beinleiðis skeivt, tá Eik í kæruni skrivar, at "enn hevur eingin serfrøðingur (grannskoðari ella advokatur) úttala seg alment í KvF um teir fakligu spurningarnar í hesum málið."

Sum KvF vísti á í sínum svarskrivi, hava Henrik Bjerre-Nielsen, Jørn Astrup-Hansen og Odd Bjellvág úttalað seg um málið. Umframt at vera væl fyri fakliga, hava allir fyrstuhonds vitan um hvat fór fram, tá gamli Eik Banki var avhendaður og nýggi bankin var stovnaður.

Brotpartar av samrøðunum við Henrik Bjerre-Nielsen og Jørn Astrup-Hansen blivu eisini brúktar í "Skattamálinum". Í mun til leiðreglurnar um góðan fjølmiðlasið er tað óviðkomandi, um talan er um samrøður, sum verða gjørdar beinleiðis til egna sending ella um samrøður, sum áður hava verið brúktar í tíðindainnsløgnum, greinum ella øðrum.

Viðgerðin hjá Fjølmiðlanevndini

Í svarinum frá 31. august verða ítøkiligu kærupunktini eisini gjøgnumgingin og afturvíst.

Í samband við, at málið verður lagt fyri Fjølmiðlanevndina, hava tey loyvt teimum at leggja nakrar fótnotur afturat skrivinum. Skattamálið er nýtt og lutfallsliga ókent fyri limirnar í nevndini og til tess at upplýsa nevndarlimirnar so væl sum møguligt, hevur KvF tí lagt hesar fótnotur afturat upprunaliga svarskrivinum. Burtursæð frá hesum fótnotum er svarskrivið óbroytt.

Við teirra svari senda tey eisini fleiri fylgiskjøl, sum kunna hjálpa Fjølmiðlanevndini. Tíverri hevur KvF ikki móguleika at senda øll skjølini í málinum, tí KvF hevur eisini eina skyldu at verja sínar keldur. Hetta skal tí ikki forða Eik í at senda nevndini tilfar, um bankin vil afturvísa nøkrum av tí, sum KvF førir fram. Tey halda serliga, at uppritið frá Spekt frá mars 2014, samskiftið millum Eik og TAKS og nýggja niðurstøðan hjá TAKS kunna hjálpa Fjølmiðlanevndini at taka støðu út frá einum so væl upplýstum grundarlagi sum møguligt.

Málslýsing

17. februar 2016 bórust tíðindini um, at Eik hevur fingið skattafrádrátt á skeivum grundarlagi. Føroysku miðlarnir frættu um hetta álvarsmál í donsku miðlunum. Yvirskriftirnar vóru ikki hissini. TV2 skrivar "Færøske bank beskyldes for at dræne landskasse med fradrag". Berlinske Business skrivar "Eik Bank undersøges i betændt skattesag til 90 mio kr.". Tað kom undan kavi, at Fíggjarligt Støðufesti hevur sent føroyska fíggjarmálaráðnum eina frágreiðing, har ávarað varð um, at skattafrádráttur var givin Eik Banka á skeivum grundarlag. Ein frádráttur uppá næstan 100 mió. kr.

KvF tekur sjálvandi hesa søgu upp, sum danskir fjølmiðlar meta vera so álvarsama. Eik og eigarin, TF-Holding, vóru spurdir um teirra frágreiðing, og í samrøðu við Dag & Viku vístu bæði Súi Schwartz Jacobsen og Gunnar í Liða á, at Eik einans hevði gjørt eftir niðurstøðuni hjá TAKS.

Í mars 2016 hevði KvF fingið innlit í innanhýsis skjøl úr Eik, sum vórðu gjørd í sambandi við søluna av Eik. Í hesum skjølum kom fram, at fyrsta nevndin og stjórnin fyri Eik hevði útgreinað, at tapið á 500 mió kr. var farið fram í 3. ársfjórtingi 2010. Tað vil siga, at tað kom greitt fram, at tað ikki var farið fram í Eik Banka Føroya, nýggja Eik Banka. Eisini kom fram í skjølum í sambandi við søluna, at grannskoðarin hjá Fíggjarligum Støðufesti, KPMG, hevði útgreinað, at ongir møguligir skattafrádráttir vóru í nýstovnaða bankanum. Hesi skjøl góvu tí ábendingar um, at nýggi Eik Banki burdi vita, at tapið hoyrði til gamla bankan, og at nýggi bankin tí ikki hevði rætt til ein frádrátt.

Hetta var grundarlag fyri fleiri innsløg í Degi & Viku. Súni Schwartz Jacobsen var spurdur bæði av Jan Lamhauge og Svein Magnasyni um at gera samrøðu um hetta, men hann takkaði nei.

Í apríl 2016 fekk Sosialurin – og seinni eisini KvF – innlit í samskiftið hjá Eik Banka við TAKS. Í hesum samskifti kemur fram, at Eik Banki einans spyr TAKS um, um tapið á tær 500 mió. kr. skal dragast frá yvir 1 ella 10 ár. Í samskiftinum letur Eik Banki ikki nakran iva vera um, at tapið – sum eina ferð varð mettt at hoyra til 3. ársfjórting 2010 – nú hoyrir til nýggja bankan. Hetta gevur greiðar ábendingar um, at TAKS ikki tók støðu á einum nøktandi grundarlagi. Fjølmiðlarnir fáa eisini innlit í skjøl, sum vísa, at bæði nevndarlimir og grannskoðarar frá byrjan hava víst nýggja Eik Banka á, at tað, sum bankin hevði gjørt í sínum sjálvuppgávum ikki var í tráð við galdandi lóggávu.

Eik Banki var spurdur um eina viðmerking, og Súni Schwartz Jacobsen játtaði at vera við í Degi og Viku 15. apríl 2016. Her vildi bankastjórin vera við, at grannskoðararnir hjá bankanum høvdu ikki gjørt vart við, at teir ikki hildu, at bankin hevði rætt til skattafrádráttin fyrr enn í januar 2016, og tí var Eik farin aftur til TAKS við málinum.

Eftir hetta vísti KvF á, at grannskoðararnir hjá Eik, KPMG og Spekt, hvødu fleiri ár frammanundan víst á, at bankin neyvan hevði rætt til frádráttin. KPMG boðaði frá hesum í mars 2013 og Spekt í mars 2014. Eik Banki skrivar aftur eina rætting til fjølmiðlarnar, har bankin vildi vera við, at KPMG tók undir við tí, sum bankin hevði gjørt. Hendan rætting mátti tó takast aftur dagin eftir boðum frá KPMG. Súni Schwartz Jacobsen var spurdur um viðmerkingar til hetta, men noktaði at svara.

Í mai 2016 sendi KvF sendingina "Skattamálið", sum tók saman um málið. Súni Schwartz Jacobsen var spurdur um eina samrøðu, men vildi enn eina ferð ikki gera samrøðu. KvF legði tó eina røð av skrivligum svarum frá bankastjóranum út á sína heimasíðu.

Í juni 2016 kom fram, at longu í oktober 2010 hevði TF-Holding á fundi við Fíggjarligt Støðufesti spurt, um tað fylgdu skattafrádráttir við einum møguligum keypi av Eik. Fíggjarligt Støðufesti hevði svarað at tapini og skattafrádráttirnir lógu í gamla bankanum, og at hesi frádráttir tí ikki fylgdu við yvir í nýggja Eik Bank (Eik Banka Føroya). Eik var enn einaferð biðin um eina viðmerking, men takkaði nei.

Seinni í sama mánaði segði Odd Bjellvåg, fyrrverandi nevndarformaður í gamla Eik Banka, at TAKS hevði tikið eina skeiva avgerð, um TAKS metti, at tað sum fór fram í oktober 2010 millum hansara gamla felag og Fíggjarligt støðufesti, var ein vanligur handil. Talan var um eina avhending eftir lógini um fíggjarligt støðufesti. Odd Bjellvåg segði, at tað var greitt, at tapini lógu í gamla bankanum, og hann var sjálvur stevndur eftir endurgjaldi fyri hesi tap.

Súni Schwartz Jacobsen vildi ikki gera nakra viðmerking. Nevndarformaðurin í TF-Holding Arni D. Brattaberg, segði tó í Degi & Viku, at hann hevði fult álit á nevnd og stjórn í Eik Banka, og at bankin frá byrjan hevði handlað eftir ráðgeving frá Deloitte.

Søgan um skattamálið hjá Eik er ein søga, sum livir upp til øll vanlig tíðindavirði. Hon er sera viðkomandi fyri almenningin, tí Eik Banki hevur fingið ein skattafrádrátt uppá næstan 100 mió. kr. Peningur, sum annars hevði verið farin til Føroya fólk umvegis landskassan. Ivi verður av øðrum sáddur um, hvørt bankin yvirhøvur hevur rætt til henda frádrátt. Ivin er so mikið stórur, at TAKS nú á øðrum sinni kannar, um frádrátturin er givin á haldgóðum grundarlag.

KvF hevur sum miðil skyldu til at varpa ljós á hetta álvarsmál. Fjølðin hevur rætt til at verða kunnað, sum tað stendur í innganginum til leiðreglurnar um góðan fjølmiðlasið.

Eik vísir í kæruni á, at KvF ikki hevur neyðuga innlitið í málið. At tey ikki hava neyðuga kunneikan til at greina slík mál og enn minni til at miðla tað til Føroya fólk. Í hesum sambandi insinuerar Eik, at KvF bert hevur eina keldu, og tey nevna eisini kelduna við navni, Jørn Astrup Hansen. KvF tekur frástöðu frá ógrundaðu pástandunum hjá Eik. Teirra arbeiði er at savna vitan og miðla hana. Tað hava tey gjørt umvegis fleiri munnligar og skrivligar keldur. Tað er ikki krav, at journalistar skulu vera løggildir grannskoðarar fyri at kunna viðgera og miðla eina søgu sum skattamálið hjá Eik. Harafturat hava tey fullan rætt og skyldu til at verja teirra keldur við at lata tær vera ónevndar. Serliga í málum sum hesum, har keldurnar eru í vanda fyri at verða rættarsøkta fyri brot á tagnarskyldu og/ella á annan hátt kunnu verða revsaðar. Leiðslan í Eik hevur fleiri ferðir víst á, at tað kann vera revsivert at tosa við miðlarnar í hesum máli. Eik hevur ringt til lögregluna, tá KvF hevur tikið myndir uttan fyri Eik yviri við Strond í Havn, og bankin hevur umvegis sín advokat, Jógvan Páll Lassen, roynt at hótt KvF til at sleppa dekninginum av skattamálinum.

Í kæruni verður eisini víst á, at Eik Banki ikki hevur álit á journalistinum í KvF, Jan Lamhauge. Hetta ger bankin við at insinuera, at journalisturin er tengdur at høvudskelduni, sum sambært Eik er Jørn Astrup Hansen. Hesum vilja tey staðiliga vísa aftur. Tey hava í teirra viðgerð av hesum álvarsmáli savna inn nógva skrivliga og munnliga dokumentation, sum er grundarlag undir miðlingini. At tað ikki hóvar Eik at hetta kemur fram í ljósið, skal journalisturin ikki miskrediterast fyri. Eik hevur fingið høvi til at svara fyri seg í hesum máli, men velur ikki at gera tað. Í staðin sendi Eik teimum skrivligt svar, sum tey lögdu á heimasíðuna hjá KvF í fullum líki. Tað ber snøgt sagt ikki til at taka skrivlig svar við í eina sjónvarpssending í fullum líki.

Eik vísir eisini á, at myndaviðgerðin í sendingini er manipulerandi. Hesum vilja tey eisini vísa aftur. Dramaturgi er eitt púra natúrligt og legitimit amboð í dokumentarismu. Journalistikkur er søguforteljing og søguforteljing er dramaturgi.

KvF skilir eisini, at Miðlahúsið er kært til Fjølmiðlanevdina fyri teirra tíðindaflutning í hesum málinum. Tað er undrunarvert, at miðlarnir, sum vóru fyrstir við søguni, Berlinske Business og aðrir danskir miðlar, ikki eru kærdir fyri teirra tíðindaflutning. Tað er eisini merkverdið, at donsku journalistarnir ikki verða miskrediteraðir á sama hátt sum føroysku journalistarnir.

Kærarin

Í brævi frá 31. oktober hevur kærarin latið viðmerkingar til viðmerkingarnar frá KvF. Greitt verður gjølliga frá umstøðunum í samband við yvirtøkuna av Eik Banka, og umstøðunum viðv. TAKS í samband við skattafrádráttin. Viðmerkingar verða eisini aftur gjørdar til tey einstøku klagupunktini.

KVF

Kringvarpið letur fleiri viðmerkingar til málið 25. november, m.a. verða viðmerkingar gjørdar til viðmerkingar kærarans frá 31. oktober.

Lógargrundarlag

§ 43 í løgtingslóg nr. 45 frá 16. mai 2006 um fjølmiðlaábyrgd, sum broytt við løgtingslóg nr. 30 frá 30. apríl 2007.

Leiðreglur um góðan fjølmiðlasið frá 14. mai 2008.

Avgerðin hjá Fjølmiðlanevndini

Til at viðgera hetta mál var Fjølmiðlanevndin mannað við Onnu Katrin Matras, forkvinnu, og nevndarlimunum Jan Sjóstein, Ingolf S. Olsen, og varalimi Árna Gregersen.

Kært er um sendingina ”Skattamálið”, sum var send 24. mai 2016 og sendingar við tilknýti til hesa sending. Sum málið er, verður bert sendingin ”Skattamálið” viðgjørd. Evnið er umrøtt í nógvum innsløgum, og tað er tí ómøguligt hjá nevndini at viðgera alt, sum hevur tilknýti til sendingina, tá víst ikki er á, hvørjar sendingar eru og hvat kært er um.

Í kæruni verður víst á ítøkiligar ásetingar í leiðreglunum, sum kærarin metir, at KvF hevur brotið í hesum sambandi, og eisini eru nógv kærupunktir sett upp, sum bæði KvF og síðani aftur kærarin gera viðmerkingar til í fleiri umførum. Viðmerkingar og tilfar er sera rúgvusmikið.

Nevndin hevur lisið allar viðmerkingar í málinum og tekur atlit til hesar í síni meting. Nevndin ger tó ikki ítøkiligar viðmerkingar til tað framfærda, men ger eina yvirskipaða meting, har nevndin bert vísir á viðurskifti, sum grundleggjandi eru avgerandi í mun til góðan fjølmiðlasið. Hetta tí leiðreglurnar fevna um nógv ymisk viðurskifti og eru sera elastiskar, og viðmerkingarnar frá nevndini blíva eisini ov rúgvusmiklar, um nevndin skal taka støðu til alt, sum ikki veruliga hevur týðning í málinum.

Viðvíkjandi rættleikanum í sjálvum innihaldinum/upplýsingunum er tað sera trupult hjá nevndini at taka støðu til hetta, tí móguleikarnir at føra prógv fyri nevndini eru sera avmarkaðir, og tí verður tað til at orð er ímóti orði, sum nevndin ikki kann taka støðu til. Nevndin má tí í høgðusheitinum fyrihalda seg yvirskipað til tað skrivaða og meira til vinkulin í tí skrivaða.

Skattamálið hjá Eik byrjar við, at Jørn Astrup Hansen traðkar fram og finst at einum tapi, sum EIK hevur frádrigið í samband við at bankin bleiv keyptur frá Fíggjarligum Støðufesti.

Við atliti at støðuni hjá EIK í tí føroyska samfelagnum, hvør keldan er, og at talan er um ivasom viðurskifti, hevur hetta málið ein stóran samfelagsligan týdning og stórt tíðindavirði.

Miðlarnir fáa eisini eitt víðari rásarúm í einum tílíkum máli, eisini tí tað ber brá av avdúkan, tí talan er um ivasom viðurskifti. Og EIK, sum má tola, at kritiskir spurningar verða settir, er ikki opið fyri at svara øllum spurningum og í ávísan mun svarar ósamsvarandi, og atburðurin er til tíðir "inkriminerandi".

Kelduvandni, keldukritikkur, motivgransking í mun til keldur eru tó altíð sera umráðandi viðurskifti, og sendingin kann tykjast eitt sindur eintáttað, tí talan er um fáar keldur og ongar keldukritiskar spurningar, og hon tykist at reka framundir, at EIK hevur tikið sær frádráttin av órøttum. Hinvegin er trupult at fáa javnvág í, tá EIK ikki vil viðvirka.

Nevndin heldur ikki, at grundarlag er fyri finnast at nøkrum viðurskiftum viðvíkjandi sendingini hjá KvF.

Nevndin viðmerkir tó, at KvF átti at vanda sær eitt sindur betri um orðavalið, tí KvF í einstøkum førum í sendingini rekur framundir, at EIK við snildum hevur fingið TAKS at játta teimum ein frádrátt. Miðlarnir hvørki kunnu ella skulu taka støðu til rættin hjá EIK til frádráttin, ella um EIK tilvitað hevur tikið frádráttin av órøttum, áðrenn hetta veruliga er staðfest, men grundarlag er hjá miðlunum at seta spurnartekin við hetta. Víst verður til prinsippið um, at ongin er sekur áðrenn hann er dømdur, som framgongur av leiðreglu 4.5. Tann støða, sum leiðregla 4.5 beinleiðis fevnr um, er tó ikki relevant í hesum máli.

Vísandi til omanfyri standandi metir nevndin, at grundarlag ikki er fyri at geva KvF átalu viðvíkjandi sendingini "Skattamálið".

Fjølmiðlanevndin

Anna Katrin Matras, forkvinna

Betsy Ludvig, skrivari